

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอ นโยบายและแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative) และ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์สาระเป็นหลัก ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (อุทุมพร จามรمان, 2545) ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่เป็น กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วย

- 1) เอกสารเกี่ยวกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
- 2) เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 3) เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

ประเภทที่เป็นบุคคล ได้แก่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ

- 1) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา
- 2) นักวิชาการการศึกษาพิเศษ
- 3) อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ
- 4) บัณฑิตพิการ
- 5) นักศึกษาพิการที่กำลังเรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา
- 6) นักศึกษาปกติที่เรียนร่วมกับนักศึกษาพิการ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงในการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยบัณฑิตพิการ และอาจารย์ผู้สอน

กลุ่มบัณฑิตพิการแยกเป็นผู้มีความบกพร่องทางการเห็น และมีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2546 เนื่องจากเป็นช่วงการประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งขณะนี้บัณฑิตเหล่านี้ได้เข้าทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ทั้งในภาครัฐและเอกชน

กลุ่มอาจารย์ผู้สอน เป็นอาจารย์ที่สอนระดับอุดมศึกษา และเคยสอนนักศึกษาที่มีความบกพร่องประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือทั้งสองประเภท เป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์มีดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บัณฑิตพิการ	มีความบกพร่องทางการเห็น	5
	มีความบกพร่องทางการได้ยิน	5
อาจารย์ผู้สอน	เคยสอนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น	5
	เคยสอนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	5
รวม		20

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) มีวิธีการดังนี้

1) การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่การเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาแก่นักศึกษาพิการเรียนร่วม จากเอกสารรายงานผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหารเพื่อรองรับนิสิตนักศึกษาพิการระดับอุดมศึกษา (2546)

2) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

2.1) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สถาบันละอย่างน้อย 3 คน คือ

2.1.1) รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา หรือฝ่ายบริหาร 1 คน

2.1.2) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายกิจการนักศึกษา 1 คน

2.1.3) คณบดี หรือรองคณบดีคณะที่มีนักศึกษาพิการ 1 คน

2.2) อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาพิการอย่างน้อยโปรแกรม วิชาละ 1 คน

2.3) นักศึกษาพิการที่กำลังเรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา

2.4) นักศึกษาปกติที่เป็นเพื่อนสนิทของนักศึกษาพิการ จำนวนเท่ากับกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพิการขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณด้วยสูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของ บุญมี พันธุ์ไทย (2545) โดยให้มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ซึ่งกลุ่มประชากรที่นับได้จำนวนทั้งหมด 680 คน คำนวณด้วยสูตร ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่ม ตัวอย่างทั้งสิ้น อย่างน้อย 460 คน

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณจากจำนวนประชากรรายกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร 52 คน กลุ่มนักศึกษาพิการ 312 คน แบ่งเป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 244 คน บกพร่องทางการเห็น 68 คน กลุ่มอาจารย์ 44 คน และกลุ่มนักศึกษาปกติ ซึ่งกลุ่มนักศึกษาพิการ ทั้งหมดเมื่อรวมแล้วได้ 312 คน นักศึกษาปกติควรเป็นจำนวน 312 คน แต่เนื่องจากวิทยาลัยราชสุดามี นักศึกษาปกติจำนวนเพียง 20 คน ดังนั้นกลุ่มนักศึกษาปกติจึงเหลือเพียง 273 คน เมื่อผู้วิจัยส่ง แบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในบาง สถาบัน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้นจำนวน 592 ฉบับ แต่คัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ คือ ตอบไม่ครบทุกข้อ และไม่มีความคงเส้นคงวาในการตอบออกไป จำนวน 19 ฉบับ เหลือแบบสอบถามที่ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 573 ฉบับ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง										รวม	
	ผู้บริหาร		นักศึกษาพิการ				นักศึกษาปกติ		อาจารย์			
			บกพร่องทางการได้ยิน		บกพร่องทางการเห็น							
	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน	จำนวนส่งไป	ได้รับคืน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	1	1	-	2	1	3	1	3	1	12	4
2. มหาวิทยาลัยมหิดล	3	2	60	60	-	-	20	20	3	-	86	85
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4	-	1	-	5	4	6	2	2	-	18	6
4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3	1	-	-	2	2	2	2	3	3	10	8
5. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3	3	-	-	1	-	1	-	2	2	7	5
6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4	-	-	-	3	3	3	1	2	2	12	6
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	5	1	159	132	20	20	179	146	5	5	368	304
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	4	2	7	7	-	-	7	7	2	1	20	17
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	4	4	-	-	5	5	5	5	4	4	18	18
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	4	4	1	1	7	7	8	8	4	4	24	24
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	4	4	-	-	14	14	14	13	5	5	37	36
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	4	2	-	-	4	2	4	2	3	2	15	8
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	4	3	-	-	5	5	5	5	2	2	16	15
14. วิทยาลัยพลศึกษาสุโขทัย	3	3	15	15	-	-	15	15	4	4	37	37
รวม	52	30	244	215	68	63	272	227	44	35	680	573
คิดเป็นร้อยละ	100	57.69	100	88.11	100	92.65	100	83.46	100	97.37	100	84.26
จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มโดยใช้สูตร	46.02 (47)		151.55 (152)		58.12 (59)		161.99 (162)		39.64 (40)		460	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ

1.1 แบบสัมภาษณ์

1.2 แบบสอบถาม

2. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามแบบมีโครงสร้างปลายเปิด สร้างโดยการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการทราบเพื่อนำข้อมูลไปสร้างเป็นแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ถามอย่างเต็มที่ คำถามในแบบสัมภาษณ์มี 2 ประเด็นหลัก คือ (รายละเอียดในภาคผนวก ค.1)

ก. ในฐานะที่ท่านเคยมีประสบการณ์ (สอน/เรียน) ในการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ และมีผลอย่างไร เช่น

ก.1 ปัจจัยด้านตัวบุคคล

ก.2 ปัจจัยด้านการบริหารของสถาบัน

ก.3 ปัจจัยอื่นๆ

ข. สถาบันอุดมศึกษาควรบริหารจัดการอย่างไรจึงจะช่วยให้นักศึกษาพิการประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ ได้รับการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้ง 2 ท่านแล้ว ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างแบบสอบถาม

1. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม สร้างโดยการวิเคราะห์สาระจากเอกสารเกี่ยวกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา และเอกสารเกี่ยวกับการจัดศึกษาพิเศษ ผนวกกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

แบบสอบถาม ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่ครอบคลุมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา นักศึกษาตามทฤษฎีทรัพยากร 8 ประเด็นหลัก แบ่งเป็น 31 ประเด็นย่อย และมีคำถามย่อยในแต่ละประเด็น ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้งหมด 9 ข้อ นอกจากนี้ยังมีส่วนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังการตอบในแต่ละประเด็น

กรอบในการสร้างคำถาม ประกอบด้วยประเด็นหลักและประเด็นย่อย ดังนี้

ก. ประเด็นหลักเรื่องการบริหารสถาบัน มุ่งองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) ปรัชญา พันธกิจของสถาบัน ปทัสถาน หรือความเชื่อ ค่านิยม ของสมาชิกในองค์การ
- 2) นโยบาย และแผน ของสถาบัน
- 3) การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบาย

ข. ประเด็นหลักเรื่องงานวิชาการของสถาบัน มุ่งองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) การให้โอกาสแก่คนพิการเข้าศึกษาในสถาบัน
- 2) การจัดระบบบริหารวิชาการ เพื่อการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับนักศึกษา

พิการ ได้แก่ระบบการลงทะเบียนเรียน การจัดหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การเรียนรู้

3) การให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการ ได้แก่ จัดให้มีห้องบริการสื่อ/เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ และมีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการให้นักศึกษา และมีการดำเนินการประสานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดสำหรับนักศึกษา

ค. ประเด็นหลักเรื่องกิจการนักศึกษา มุ่งองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) การกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการดูแลการจัดกิจกรรมเสริมคุณลักษณะให้นักศึกษาพิการ
- 2) การจัดให้มีฝ่ายแนะแนว ฝ่ายกิจกรรม และฝ่ายสวัสดิการ ดูแล ให้บริการแก่นักศึกษา เป็นทั้งการส่งเสริมสนับสนุนและการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

ง. ประเด็นหลักเรื่องบุคลากร มุ่งองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) มีบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาพิการ และมีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงานในฝ่าย
- 2) บุคลากรมีคุณภาพ สามารถทำงานเพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาพิการได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เช่นมีความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาพิเศษ มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะช่วยเหลือ เป็นต้น
- 3) บุคลากรมีความรู้สึกที่ดี มีเจตคติเชิงบวกแก่นักศึกษาพิการและการเรียนรวมของนักศึกษา
- 4) สถาบันให้การส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาพิการ

จ. ประเด็นหลักเรื่องงบประมาณ มีองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนานักศึกษาพิการ
- 2) มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาพิการ

3) จำนวนงบประมาณที่จัดสรรมีจำนวนเพียงพอและต่อเนื่อง

ฉ. ประเด็นหลักเรื่องนักศึกษา มีองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

- 1) พื้นฐานทางครอบครัวของนักศึกษา
- 2) ลักษณะความพิการของนักศึกษา
- 3) คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา
- 4) การยอมรับความพิการของนักศึกษา
- 5) ความรู้ความเข้าใจและเจตคติของนักศึกษาปกติที่มีต่อนักศึกษาพิการ

ช. ประเด็นหลักเรื่องสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน มีองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบัน และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ

2) สภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น คนรอบข้าง คือเพื่อน และอาจารย์ หรือพี่ซสัตว์ต่างๆ

3) สภาพแวดล้อมที่คนสร้างขึ้น เช่น กฎ ระเบียบ ประเพณี และระบบอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งบรรยากาศภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอื่นๆ

ซ. ประเด็นหลักเรื่องสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน มีองค์ประกอบเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว เช่น สถานะทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ หรือลักษณะของครอบครัวของนักศึกษาพิการ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาพิการ

3) สภาพแวดล้อมด้านหน่วยงานภายนอกสถาบันที่สามารถสนับสนุน ส่งเสริมการจัด การศึกษาแก่นักศึกษาพิการ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ แต่ละข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น 2 ส่วน คือ ด้านซ้ายมือ คือสภาพที่คาดหวัง ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าข้อความที่กล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่ดี ควรจะเป็น หรือมีความเหมาะสม และคาดหวังให้เกิดขึ้น เพื่อเอื้อสำหรับการเรียนของนักศึกษาพิการเพียงใด ส่วนด้านขวามือ คือสภาพที่เป็นอยู่ ให้ผู้ตอบแสดง

ความคิดเห็นถึงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีประสบการณ์หรือกำลังดำเนินการอยู่ มีความเป็นจริงตรงกับข้อความนั้นอยู่ในระดับใด แต่ละด้านมีช่องระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

ด้านซ้ายมือ (สภาพที่ควรจะเป็น)

- 5 หมายถึง เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น เป็นสภาพหรือคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องมี ต้องเป็น หรือต้องจัดให้มีให้ได้ ถ้าหากขาดสิ่งดังกล่าว หรือไม่จัดการให้เกิดขึ้นแล้ว จะไม่เกิดผลดีต่อการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ
- 4 หมายถึง เห็นว่าเป็นคุณลักษณะ/สภาพ หรือเป็นสิ่งจำเป็น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ควรมี ควรเป็น หรือควรจัดให้มีเป็นส่วนใหญ่ อาจไม่สมบูรณ์เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ได้ สิ่งดังกล่าวเป็นสิ่งสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดผลดีต่อการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ
- 3 หมายถึง เห็นว่าเป็นคุณลักษณะ/สภาพ ปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง ต่อการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการอยู่บ้าง
- 2 หมายถึง เห็นว่าเป็นคุณลักษณะ/สภาพ ปัจจัยที่มีผลเพียงเล็กน้อย ต่อการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ ถ้าไม่มีสิ่งดังกล่าว หรือไม่จัดการให้เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาบ้างซึ่งอาจใช้วิธีการหรือสิ่งอื่นใดทดแทนได้
- 1 หมายถึง เห็นว่าไม่ใช่คุณลักษณะ/สภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการเลย จึงไม่จำเป็นต้องมี ไม่จำเป็นต้องเป็น หรือไม่ต้องจัดการให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น

ด้านขวามือ (สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน)

- 5 หมายถึง เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้นตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ และ/หรือตรงกับที่สถาบันของผู้ตอบ บริหารจัดการ มากที่สุด ถ้าเป็นเรื่องของการปฏิบัติก็แสดงให้เห็นว่าได้ปฏิบัติกันเป็นประจำ ปฏิบัติอย่างเต็มที่ และหากเกี่ยวกับความคิด ทศนคติ ก็สังเกตที่การแสดงออกของบุคคลที่เป็นไปด้วยความเต็มใจ ยินดีให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยไม่ต้องขอร้องหรือบังคับ

- 4 หมายถึง เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้นตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ และ/หรือตรงกับที่สถาบันของผู้ตอบ บริหารจัดการ เป็นส่วนใหญ่ ถ้าเป็นเรื่องของการปฏิบัติก็แสดงให้เห็นว่าได้ปฏิบัติกันบ่อยๆ พยายามจัดให้มี หรือพยายามจัดการให้เกิดขึ้น และหากเกี่ยวกับความคิด ทักษะคิด ก็สังเกตที่การแสดงออกของบุคคลที่ค่อนข้างจะเต็มใจให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี หากได้รับการบอกกล่าว/ขอร้อง
- 3 หมายถึง เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้นตรงกับสภาพที่เป็นอยู่บ้าง และ/หรือตรงกับที่สถาบันของผู้ตอบ บริหารจัดการบ้าง เป็นบางครั้ง ถ้าเป็นเรื่องของการปฏิบัติก็แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิบัติกันบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ แล้วแต่โอกาส และหากเกี่ยวกับความคิด ทักษะคิด ก็สังเกตที่การแสดงออกของบุคคลที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติด้วยเหตุผลอื่นมากกว่าความเต็มใจ ตั้งใจ ของตน เช่นปฏิบัติเพราะทำตามผู้อื่นหรือเพราะมีหนังสือแจ้งให้ทราบ ได้รับการขอร้อง และจะให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือบ้างเป็นบางครั้ง
- 2 หมายถึง เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้น ไม่ค่อยตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ สถาบันของผู้ตอบ บริหารจัดการน้อยมาก แทบจะไม่มี ไม่ได้ทำ หรือจัดการให้เกิดขึ้น และหากเกี่ยวกับความคิด ทักษะคิด ก็สังเกตที่การแสดงออกของบุคคลที่แทบจะไม่มีใครเต็มใจปฏิบัติ คนส่วนน้อยจะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ ของตน แต่ปฏิบัติเพราะทำตามผู้อื่น หรือเพราะได้รับการขอ และคนส่วนใหญ่ไม่รู้เรื่อง ไม่ยินดีให้ความร่วมมือ
- 1 หมายถึง เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้นไม่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ สถาบันของผู้ตอบ ไม่ได้มีการบริหารจัดการเลย หรือไม่มี ไม่ได้ทำ หรือไม่ได้จัดการให้เกิดขึ้น และหากเกี่ยวกับความคิด ทักษะคิดก็สังเกตที่การแสดงออกของบุคคลที่มีแต่ความคิดที่ขัดแย้ง ไม่เห็นด้วยกับการที่จะจัดให้มีการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าว

2. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาความตรง (Validity) และค่าความเที่ยง (Reliability) ดังขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 คัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม เกณฑ์ในการคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ประการต่อไปนี้ คือ

- 1) มีประสบการณ์ในการบริหารในสถาบันอุดมศึกษา
- 2) มีประสบการณ์/มีคุณวุฒิ ทางการศึกษาพิเศษ

3) มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาฝึกการในระดับอุดมศึกษา

4) มีประสบการณ์/มีคุณวุฒิ ทางการวัดผลประเมินผล ได้ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจสอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 5 คน (รายละเอียดของผู้ทรงคุณวุฒิดังปรากฏในภาคผนวก ก)

2.2 ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรงตามโครงสร้าง (Structure Validity) และความชัดเจนของการใช้ภาษา แล้วนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยการปรับข้อความ และยุบรวมข้อคำถามที่คล้ายกัน รวมมีข้อคำถามทั้งหมดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 87 ข้อ

2.3 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาฝึกการ นักศึกษาฝึกการ และนักศึกษาปกติ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบ แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาหาค่าความเที่ยง ซึ่งใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค ได้ค่าความสอดคล้องในการตอบคำถาม 0.978

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาฝึกการในสถาบันอุดมศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาฝึกการในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการสร้างแบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ ทฤษฎี เพื่อกำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาฝึกการ เอกสารที่ศึกษาได้แก่

1) การบริหารสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับงานอุดมศึกษาและแนวคิดในการบริหาร โดยเฉพาะทฤษฎีทรัพยากร ซึ่งกล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาการนักศึกษา ซึ่งใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2) การศึกษาพิเศษ เกี่ยวกับประวัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ รูปแบบการจัดการศึกษา หลักการและ กลยุทธ์ ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาพิเศษ และ องค์ประกอบขององค์กรที่จัดการเรียนรวม

3) การพัฒนานิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และปัจจัยที่มีผล ในการพัฒนา นิสิตนักศึกษา

1.2 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีประสบการณ์จริง จำนวน 20 คน คือ อาจารย์ และบัณฑิตพิการ กลุ่มละ 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อประสานกลุ่มตัวอย่าง แจ้งหัวข้อการสัมภาษณ์ และนัดหมายวัน เวลาสัมภาษณ์ล่วงหน้า แล้วทำการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่กำหนด โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงออกทางวาจา (verbal protocol) และผู้วิจัยบันทึกประเด็นสำคัญประกอบการบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยได้จัดทำล่ามภาษามือเพื่อช่วยอธิบายจุดประสงค์ของการสัมภาษณ์ แปลคำถามและคำตอบ ให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Inductive Analysis) ซึ่งเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลย่อย (Segment) ก่อน แล้วพิจารณานำข้อมูลย่อยที่คล้ายกันหรือประเภทเดียวกันมารวมกัน จัดเป็นประเด็น (Topic) จากนั้นนำหลายๆประเด็นที่ใกล้เคียงกันมาจัดเป็นกลุ่มประเด็น (Category) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ

เมื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากเอกสารและการสัมภาษณ์ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงประมวลความรู้ ทฤษฎี และแนวคิด มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษต่อไป

2 . เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ถึงสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ

2.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปยังสถาบันที่จัดการศึกษาพิเศษ และสอดช่อง ปิดอาคารแสดมปีสำหรับส่งข้อมูลกลับคืน หลังจากนั้นได้ติดต่อประสานกับผู้ประสานงานในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และจ้างล่ามภาษามือช่วยแปลข้อคำถามให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในบางสถาบัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ตรวจสอบความเรียบร้อย สมบูรณ์ ของแบบสอบถาม หากแบบสอบถามไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ จะไม่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 1) ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม หมายถึงการตอบไม่ครบ หรือ ตอบเพียงบางส่วน
- 2) ความเที่ยงของการตอบ หมายถึง ตอบไม่คงเส้นคงวา พิจารณาจากผลการตอบคำถาม 6 ข้อ นับเป็น 3 คู่ คือข้อ 15 กับ ข้อ 26 ข้อ 26 กับข้อ 58 และ ข้อ 37 กับข้อ 75 ซึ่งเป็นคำถามที่มีความหมายคล้ายกันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความคงเส้นคงวาในการตอบ หากพบว่าลบบัใดตอบไม่ตรงกัน 3 คู่ ถือว่ามีความไม่คงเส้นคงวา

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในคำตอบส่วนของสภาพที่ควรจะเป็นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC + และโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน และร้อยละ เพื่อบรรยายข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ โดยการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบमुखสำคัญ (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) องค์ประกอบที่ถือว่าใช้ได้ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2532)
 - (1) องค์ประกอบแต่ละตัวต้องมีตัวแปรที่บรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป
 - (2) องค์ประกอบต้องมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป
 - (3) องค์ประกอบแต่ละตัวต้องมีค่านำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า หรือเท่ากับ 0.3

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการจัดการศึกษาพิเศษของสถาบันอุดมศึกษา

ในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการจัดการศึกษาพิเศษของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ และการเก็บข้อมูล เครื่องมือสำหรับศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการจัดการศึกษาพิเศษของสถาบันอุดมศึกษา เป็นแบบสอบถามฉบับเดียวกัน และถามกลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ ซึ่งเครื่องมือถูกออกแบบให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้ 2 ด้าน คือด้านซ้ายมือ เป็นช่องสำหรับตอบเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังในการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนด้านขวามือ เป็นช่องสำหรับตอบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ของข้อมูลทั้งสองชุด คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูลทั้งสองชุด แยกตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัย กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกลุ่มวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test)

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นการนำเสนอนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ร่างนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาพิการ และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา มาประมวลเป็นภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา สรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญแต่ละประเด็น ร่างข้อเสนอแนะนโยบาย แล้วจัดกลุ่มข้อเสนอแนะนโยบาย ได้ 4 นโยบาย พร้อมเสนอแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายแต่ละข้อ

2. ประชุมพิจารณาร่างนโยบาย โดยมีขั้นตอนการจัดประชุมดังนี้

2.1 คัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับร่วมประชุมพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา เกณฑ์การคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ ผู้ที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ประการ คือ

- 1) มีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
- 2) มีประสบการณ์/มีคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ
- 3) มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา
- 4) เป็นผู้พิการที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว และเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการศึกษา การทำงาน มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม

ผู้วิจัยประสานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์ แล้วขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งจดหมายเชิญทางไปรษณีย์ จำนวน 15 คน เมื่อถึงวันประชุม มีผู้ทรงคุณวุฒิสามารถร่วมประชุมได้ 9 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

2.2 จัดประชุม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น ใช้รูปแบบการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) โดยผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันแสดงความคิดเห็นเชิงพิพากษ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง และเหมาะสมที่สุด ระหว่างประชุม ผู้วิจัยทำการบันทึกเทป และจดบันทึกประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม จากการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำเสนอและเผยแพร่

3. นำเสนอนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ฉบับสมบูรณ์

แผนภูมิที่ 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

